

ŽELJKO BUJAS

1928. – 1999.

ZAGREB 2003.

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 110

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 110

ISBN 953-154-588-X

ISSN 1330-0865

Urednik

akademik Josip Vončina

Priredila

akademkinja Anica Nazor

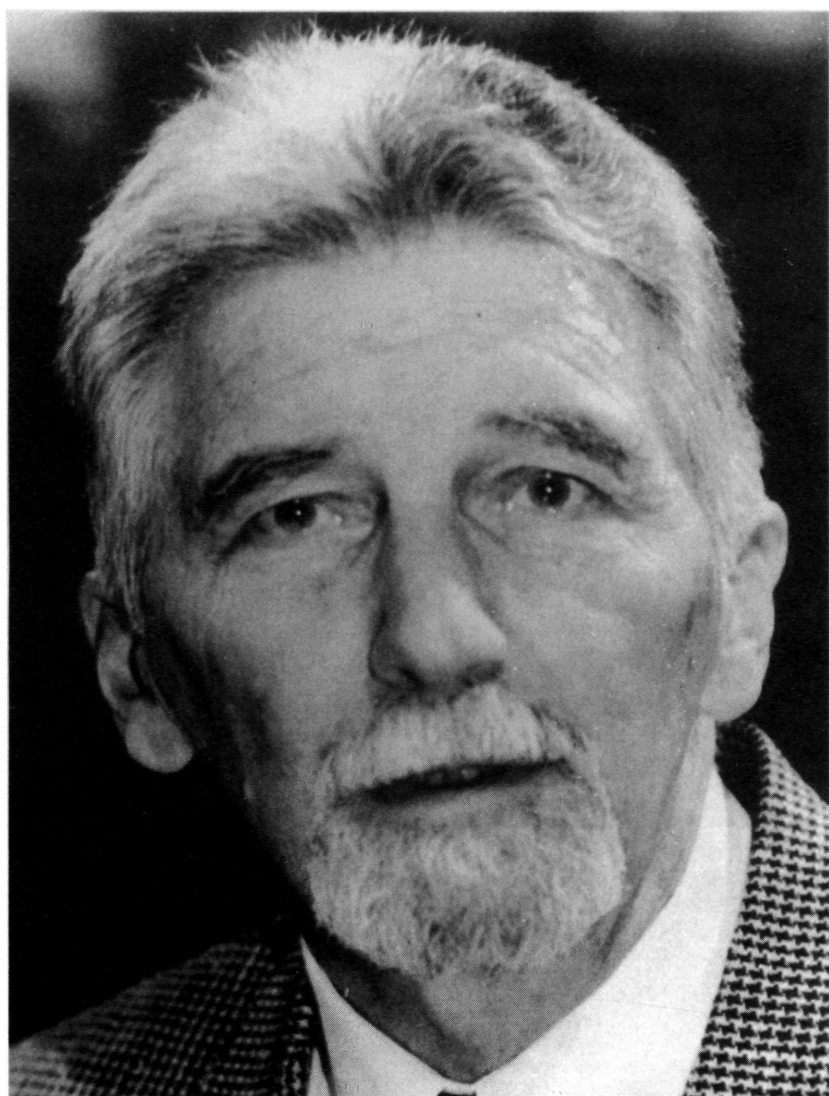
RAZRED ZA KNJIŽEVNOST

ŽELJKO BUJAS

1928. – 1999.

ZAGREB 2003.

SPOMENICA

posvećena preminulom
akademiku Željku Bujasu
redovitom članu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu
(16. veljače 1928. – 16. ožujka 1999.)

ISPRAĆAJ

posmrtnih ostataka na groblju Mirogoj, 19. ožujka 1999.

KOMEMORACIJA

u spomen preminulom članu
održana je 22. ožujka 2000.
u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Zrinski trg 11

Komemorativnu sjednicu otvorio je tajnik Razreda
akademik Josip Vončina

O životu i djelu preminuloga člana govorio je
akademik Rudolf Filipović

Govor prof. dr. Sonje Bašić na komemoraciji
na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

ŽELJKO BUJAS

Neumitna je sudbina iznenada prekinula bogat i sadržajan životni put akademika Željka Bujasa. Rodio se 16. dan veljače 1928. u gradu Pagu. Potekao je dakle s otoka i iz grada koji su tri i pol stoljeća prije dali tvorca prve tiskane hrvatske slovnice Bartola Kašića. Možda je to bar donekle i makar u snovima utjecalo na životni put našega suvremenika. Odmalena živeći na susjednome Rabu, prihvatio ga je kao svoj drugi, pravi zavičaj. Za svoje mladosti upoznao je Željko Bujas hrvatsku tronarječnost: iz čakavštine Dominisove i Cassiusove ponikao, za školovanja u kajkavskome Zagrebu služio se hrvatskim književnim jezikom štokavskoga, gundulićevskoga narječnog temelja. Nakon osnovne škole i gimnazije otputio se neofilološkom stazom: na zagrebačkome Filozofskom fakultetu studirao je i diplomirao engleski jezik s književnošću i ruski jezik. U svojem se naraštaju osobito istakavši, bio je 1954. izabran asistentom u Odsjeku za anglistiku matičnog mu fakulteta. Nakon desetljeće dugoga zrenja izradio je i obranio disertaciju kojom je postigao stupanj doktora lingvističkih znanosti. Na ljestvici se sveučilišnih zvanja ovako kretao: 1965. docent, 1971. izvanredni profesor, 1974. redoviti profesor. Svojim ljudskim i stručnim vrlinama stjecao je poštovatelje i prijatelje, pružao i primao ljubav. Pripadao je među one sretne ljude koji vole svoj posao i s radošću ga obavljaju.

Bujasov znanstveni lik naša je Akademija prepoznala prije više od dva desetljeća. Na temelju brojnih mu dotada objavljenih znanstvenih i stručnih radova svojim ga je članom suradnikom u Razredu za filološke znanosti izabrala 1977. Izvanredni je član postao 1988. redoviti 1991.

Četiri su bitna filološka područja na kojima se istakao: anglistika; kontrastivna proučavanja; leksikologija i leksikografija; računalne metode u jezikoslovnim istraživanjima.

Bio je akademik Bujas hrvatskim anglistom i zato graditeljem mostova. U njegovu bogatom opusu mnoge su rasprave i članci nadahnuti prvotnom mu anglističkom problematikom. Pored odnosa među britanskim i američkim stanjem engleskoga jezika često je razmatrao kontrastivne odnose hrvatskoga prema engleskome. Dugi je niz godina prevodio i, pogotovu, ustrajno izrađivao englesko-hrvatski, enciklopedijski rječnik, a smrt ga je prekinula dok je radio na njegovu završnom dijelu.

Poput Reljkovića Bujas se upitao što bi svojoj domovini Hrvatskoj “iz tuđih zemalja donio, čim bi joj se barem za to udobrio, što me ima i što sam se u njezinom krilu odgojio”. Godine 1967. tadašnji je docent objavio u “*Studia Romanica et Anglica Zagrabienisia*” jedan od svojih ranih znanstvenih radova: o konkordiranju kao metodi u kontrastivnoj raščlambi. Slijedio je njegov boravak u Sjedinjenim Državama. Na Sveučilištu u Texasu tu je metodi iskušao na Marulićevoj *Suzani* i na Krležinu *Povratku Filipa Latinovića*. U domovinu se vrativši, svoje kolege u Zagrebačkome lingvističkome krugu izvijestio je o mogućnostima što ih jezičnim proučavanjima pruža računalna obrada. U Institutu za lingvistiku Filozofskoga fakulteta pokrenuo je projekt “Kompjutorska obrada hrvatskih književnih tekstova”. Sam je izdao Gundulićeva *Osmana*, u suautorstvu *Razvod istarski*. Završene su (ali tek u manjemu broju primjeraka otisnute) konkordancije Marulićevih i Karnutićevih hrvatskih djela, pa Krležinih *Balada Petrice Kerempuha*.

U drugoj je godini Domovinskoga rata akademik Bujas postao prvim po redu urednikom “Vijesti” kojima je Akademija u javnost širila istinu o sebi i o mladoj samostalnoj hrvatskoj državi.

Punim se srcem založio na engleski prevodeći izjave i apele što ih je najviša nam znanstvena i umjetnička ustanova upućivala podupirući s grubom najezdom suočenu hrvatsku slobodu.

Veliko srce istinskoga domoljuba i pouzdanoga znanstvenika prestalo je kucati. Neka mu rodna hrvatska gruda u svom krilu dade groba i neka svojim cvijećem grob mu kiti. Mi mu, njegovi kolege i poštovatelji, suradnici i prijatelji, na posljednjemu ovozemaljskome susretu iskazujemo duboku hvalu i proričemo vječnu slavu.

Govor na komemorativnoj sjednici
održanoj 22. ožujka 2000.
u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Poštovani predsjedniče Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti,
akademkinje i akademici,
gospođe i gospodo

Okupili smo se ovdje želeći obnoviti i osvježiti uspomenu na zaslužnoga redovitoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Protekla je već puna godina otkako nas je prerano i zauvijek napustio akademik Željko Bujas. Zbog velikoga gubitka što smo ga svi mi pretrpjeli jer je od nas otišao obraćamo se danas njegovim najbližim, osobito gospođi supruzi: nadajući se da naši duboki osjećaji mogu umanjiti bol i tugu koju ona, njezini i njegovi čute za svima nama milim čovjekom. Akademik Bujas bio je i u našem pamćenju trajno ostaje kolegom i prijateljem koji je svoje i naše talente obilato umnožio: okretan dosjetkom, nepresušan radnim zanosom, odan znanosti i domovini, strog sebi i blag bližnjima, zadužio je bar dvije filologije: hrvatsku i englesku. Nesebično nam je prenosio tuđa iskustva i vlastite spoznaje s novim načinima za znanstveno jezikoslovno tumačenje pisane prošlosti i suvremene zbilje. Bivajući i ostajući u dobroj mjeri leksikografom, sagradio je sebi dvostruki spomenik trajne vrijednosti: pridonoseći našem sporazumijevanju s davno uljuđenim narodima, onkraj kanala i preko oceana. Razred za filološke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti zauvijek čuva divnu sliku o njemu. Svima će je nama ponovo dočarati njegov učitelj i prijatelj akademik Rudolf Filipović.

ŽELJKU BUJASU IN MEMORIAM (16. 2. 1928. – 16. 3. 1999.)

Uvod

Prije godinu dana potresla nas je i prenerazila vijest da nas je zauvijek iznenada ostavio dragi prijatelj, kolega i učitelj naše mlade generacije amerikanista, prof. dr. Željko Bujas, redoviti član HAZU i zastupnik u Zastupničkom domu Hrvatskog državnog sabora. Napustio nas je upravo onda kad smo se nadali da će ga medicinska znanost vratiti u naše redove da zajedno nastavimo ostvarivanje naših planova na polju filologije, lingvistike i osobito leksikografije. Svi mi njegovi stariji i mlađi kolege i prijatelji osjećamo vrlo teško taj gubitak jer smo očekivali u našoj suradnji, a njegovoj velikoj aktivnosti još mnogo rezultata i njegovih daljnih uspjeha, osobito u području leksikografije, posebno hrvatsko-engleske, i u primjeni kompjuterske znanosti i tehnologije.

Životopis

Željko Bujas rodio se u gradu Pagu na otoku Pagu 16. veljače 1928. Osnovnu je školu završio u gradu Rabu. Gimnaziju je pohađao pretežno u Zagrebu i Sisku. Maturirao je u Zagrebu na tadašnjoj Trećoj muškoj gimnaziji. Engleski jezik s književnošću kao prvi glavni predmet i ruski jezik s književnošću kao drugi predmet upisao je god. 1946. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i tu diplomirao god. 1952.

Za asistenta na tadašnjoj Katedri za engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu postavljen je početkom godine 1954. Docentom

za engleski jezik na Katedri za engleski jezik Odsjeka za anglistiku postao je god. 1965., a izvanrednim profesorom god. 1971., a redovnim profesorom god. 1974. Godine 1976. dobio je nagradu "Božidar Adžija" za znanstvenu djelatnost. Godine 1992. imenovan je na dužnost veleposlanika Republike Hrvatske u Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske. Nakon povratka s te dužnosti odlazi u mirovinu god. 1994.

Radi stručnog usavršavanja proveo je u inozemstvu dvije školske godine: na sveučilištu u Edinburghu (specijalizacija u općoj fonetici) god. 1961/62. i na University of Texas u Austinu SAD (specijalizacija: kompjuterska analiza teksta) god. 1967/68.

God. 1977. izabran je za člana suradnika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 1988. god. za izvanrednoga člana i 1991. god. za redovitoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Znanstveno-istraživačka djelatnost akademika Bujasa odvijala se u okviru četiriju područja: anglistike, amerikanistike, računalnih metoda u jezikoslovnim istraživanjima i hrvatske leksikografije. U sva ta četiri područja postigao je vrijedne rezultate, koje je objavljivao u svojim djelima i uvodio u svoja predavanja na fakultetu i na znanstvenim skupovima.

Anglistika

Rad akademika Bujasa na području anglistike odvijao se oko njegovih dviju središnjih znanstvenih preokupacija – pitanja engleskog vokabulara i kontrastivne analize hrvatskog i engleskog leksika. U tom je radu posebno značajan njegov metodološki pristup: opsežnu građu podvrgava rigoroznoj numeričkoj i frekvencijskoj analizi, a rezultate predočava u iscrpnim tabularnim pregledima te tako unosi kvantifikaciju u središte metodologije svojih leksičkih istraživanja.

Kao suradnik moga dugogodišnjeg projekta *Kontrastivno proučavanje engleskog i hrvatskog jezika* osobito nas je zadužio kad je uveo obradu podataka na bušenim karticama preko fleksorajtera, a uskoro zatim i na računalu. To ga je područje toliko privuklo da je objavio i nekoliko vrijednih radova iz toga svoga istraživanja, od kojih se ističu dva članka:

"Concordancing as a Method in Contrastive Analysis", objavljen u časopisu *Studia Romanica et Anglica Zagrabienia* 1967. (str. 49-61) i "Primje-

na kompjutera i fleksorajtera u radu na projektu *Kontrastivna analiza engleskoga i hrvatskog jezika*", objavljen u publikaciji kontrastivnog projekta Prilozi i građa god. 1969.

Amerikanistika

Američki engleski i američka kultura bili su područje dubokog interesa akademika Bujasa. Kad je god. 1983. utemeljena Katedra za amerikanistiku, kojoj je on postao prvim predstojnikom, razvio je vrlo široku djelatnost u nastavnom i istraživačkom pravcu. Vodio je dva ključna kolegija: "Američki engleski prema britanskom engleskom" i "Američki jezik i američko društvo". S vremenom je, međutim, počeo sa sve većom strašću proučavati fenomene američkog društva, političkog i pravnog uređenja i, naravno, povijesti. On je tako u posljednjih deset godina svoga rada na Filozofskom fakultetu neprestano širio i modernizirao svoj kolegij "Američko društvo", a to je dovelo do ideje uvođenja američkih studija na poslijediplomskoj razini. Potreba za novim spoznajama, širenjem i produbljivanjem područja rada i neprestanog obnavljanja leži u samom temelju profesora Željka Bujasa, učitelja i znanstvenika. Ona ga je i potakla da obavi još jedan pionirski posao. Bio je začetnik i utemeljitelj američkih studija u nas, prvo: kao modernog interdisciplinarnog područja i drugo: posve konkretno kao novog poslijediplomskog studija na Zagrebačkom sveučilištu. U planu i programu tog studija prof. Željko Bujas je napisao: "Gotovo četverostoljetni, znanstveno kompleksan i u mnogočemu jedinstveni fenomen američkog društva i kulture danas predstavlja ogromno, razgranato i samostalno područje akademskog izučavanja – tzv. American Studies. Ono obuhvaća američku povijest (političku, socijalnu, kulturnu, intelektualnu, privrednu), politički sustav SAD, sociološku i kulturno-antropološku analizu američkog društva, povijest i ulogu religije u američkom društvu, američku kulturu (elitnu i pučku, specifično likovne i scenske umjetnosti i muziku), fenomen mas-medija, film, socijalnu i kulturnu geografiju SAD; njihov privredni i pravni sustav."

Prof. Željko Bujas nadalje naglašava da je "znanstveni tretman ovako kompleksnog fenomena i njegov sintetski obuhvat moguć samo interdisciplinarnim pristupom." Predmet takvog studija jest dakle, najkraće rečeno,

znanstveno izučavanje SAD kao kompleksnog sociokulturnog fenomena putem interdisciplinarne analize i sinteze. Na temelju ovoga prijedloga prof. Željka Bujasa Zagrebačkom sveučilištu takav je studij uveden 1986. godine i odvijao se šest godina, do 1992., a njegov je plan i program uz neznatne izmjene ostao temeljem istoga studija koji je obnovljen god. 1997. Prof. Željko Bujas je sa svojim studentima uvijek nesebično dijelio svoje veliko znanje; studenti američkih studija u njegovim su kolegijima otkrivali i životnost i uzbuđenje novih otvaranja filologije i teorije prema često nekonvencionalnim kulturološkim interdisciplinarnim idejama i gledanjima. Stoga američke studije, onako kao ih je zamislio i u djelo proveo prof. Željko Bujas, predstavljaju velik i važan dio njegova sveukupnog doprinosa hrvatskoj amerikanistici kao i unapređivanju i proširivanju pojma humanističkih i društvenih znanosti u Hrvatskoj.

Istodobno s osnivanjem Katedre za amerikanistiku unutar Odsjeka za anglistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, na inicijativu nas nekoliko profesora, Sveučilište u Zagrebu uspostavlja međunarodnu suradnju sa Sveučilištem Indiana u Bloomingtonu i s Kalifornijskim sveučilištem u Los Angelesu. Najznačajniji je vid te suradnje zajedničko uspostavljanje godišnjeg jednotjednog seminara iz američkih studija u Međunarodnom centru za poslijediplomski studij u Dubrovniku, čiju je organizaciju s hrvatske strane preuzeo prof. Željko Bujas. Svrha seminara u Dubrovniku, kako ju je on zacrtao, bila je trojaka: promicanje i definiranje američkih studija kao interdisciplinarnog znanstvenog područja, stvaranje zanimanja za američke studije te iskušavanje i osposobljavanje potencijalnih nastavnika za rad na poslijediplomskom studiju amerikanistike. Teme seminara, koje su obuhvaćale razne aspekte Amerike kao društveno-kulturološkog fenomena, kao npr. "Društveni konflikt i američka kultura 20. stoljeća" (1984.) ili "Amerika kao pluralističko društvo" (1986.) i druge bile su koncipirane problemsko-analitički i dopuštale interdisciplinarni pristup, tako da su okupile najveće naše stručnjake iz pojedinih znanstvenih područja: prava, politologije, amerikanistike, ekonomije, filmologije, sociologije, arhitekture, videoumjetnosti i druge, a među američkim predavačima isticali su se neki od najpoznatijih svjetskih amerikanista. Posljednja, deseta, jubilarna sesija seminara, iako potpuno pripremljena pod naslovom "Transkulturalne perspektive", nije održana zbog na-

pada JNA na Dubrovnik, tijekom kojega je spaljena do tada već dobro opremljena amerikanistička knjižnica, za čiju je organizaciju imao velikih zasluga i prof. Željko Bujas. U sklopu aktivnosti akademika Bujasa na amerikanistici osobito je značajan njegov prijedlog da se izradi veliki rječnik američkog društva i civilizacije. Taj je prijedlog razradio u svojoj studiji "Dictionary of American Society and Civilization: Scope and Issues", koja je objavljena u časopisu SRAZ god. 1982. Među njegovim planovima, koji se nažalost nisu ostvarili, bio je i jedan veliki interkulturalni hrvatsko-američki leksikon.

Računalne metode u jezikoslovnim istraživanjima

Akademik Željko Bujas vrlo se rano zainteresirao za tehnološke novine u svijetu, a osobito za računalu, njegovu primjenu općenito, a u lingvistici posebno. Pratio je vrlo pomno primjenu računala i uvodio ga gdje je god to bilo moguće. Težnja akademika Bujasa za egzaktnošću te sklonost obradi opsežne građe i njegov općenito praktični i suvremeni duh rano su ga doveli u dodir s kompjuterskim tehnikama obrade jezičnih podataka. Kao već dobar poznavalac metoda primjene računala u lingvističkim istraživanjima u svijetu, uvodio je te metode u svoj rad. Pratio je primjenu računala i shvaćao implikacije njihove upotrebe, pa je odlučio napisati svoju doktorsku disertaciju iz tog područja. Već god. 1963. počinje intenzivno raditi na doktorskoj disertaciji pripremajući jezičnu građu (32.000 riječi kontinuiranoga teksta, pola od toga pod morfosintaktičkom šifrom) na bušenim karticama za mehanografsku obradu. Naredne godine ta se građa obrađuje, a analize predstavljaju središnji dio njegove doktorske disertacije pod naslovom *Problemi linearnoga paralelizma u strojnom prevođenju stručnih tekstova s engleskog na hrvatski*, koju je obranio god. 1965. Tada počinje angažiranost akademika Željka Bujasa na širokom planu primjene kompjuterskih metoda u obradi i analizi teksta, a to odražava i većina njegovih radova objavljenih nakon god. 1965. Važan dio tih aktivnosti odnosi se na izradu kompjuterskih konkordancija. Za studijskog boravka u Sjedinjenim Američkim Državama (školske godine 1967/68.) izradio je četiri kompjuterske konkordancije: a) Marko Marulić, *Suzana* (5333 riječi), b) Ivan Gundulić, *Osman* (55400 riječi), c) Miroslav Krleža, *Povratak Filipa Latinovića* (65159 riječi), d) Miroslav Krleža,

The Return of Philip Latinovics (75957 riječi). Jedna od tih konkordancija, Gundulićev *Osman*, tiskana je u Zagrebu kao posebna publikacija pod naslovom Ivan Gundulić, *Osman*, kompjutorska konkordancija, Liber, Zagreb, 1975., V-XII + 939 str. Važnost ovoga rada vidi se ako uočimo pomoć koju takve totalne konkordancije predstavljaju u znanstvenom radu, kao i vrijednost koju za nacionalnu kulturu imaju upravo konkordancije kapitalnih književnih djela kao što je *Osman*. Detaljno je o tome pisao akademik Željko Bujas u svojoj studiji "Kompjuterska konkordanca Gundulićeva *Osmana*" (*Filologija*, 7, 1973, 35-59). U Americi započet rad na konkordancijama nastavio je akademik Željko Bujas u Zagrebu kad je u Zavodu za lingvistikku pokrenuo uz suradnju akademika Milana Moguša znanstveni projekt *Kompjuterska analiza hrvatskih književnih tekstova*, koji je financirao Republički savjet za naučni rad. Ovaj ambiciozni projekt imao je za cilj prirediti kompjuterske konkordancije glavnih djela stare hrvatske književnosti i pismenosti koje bi se kasnije objavile. Zavod je pokrenuo seriju *Kompjuterske obrade hrvatskih književnih tekstova*, u kojoj smo objavili četiri knjige. a) *Kompjuterska konkordancija 'Razvoda istarskog'*, Zagreb 1976., X-XVIII + 383 str.; b) *Kompjuterska konkordancija Marulićevih djela*, Zagreb 1980, VII-XIX + 708 str.; c) *Kompjuterska konkordancija Karnarutićevih djela*, Zagreb 1981., IX-XX + 319 str., i d) *Kompjuterska konkordancija 'Balada Petrice Kerempuha'*, Zagreb 1982., IX- XVI + 31 str. Ja sam u Urednikovoj riječi istaknuo da će ova serija objavljenih četiriju knjiga korisno poslužiti znanstvenim radnicima u njihovim jezičnim istraživanjima, a neposredno i ekipi leksikografa u Zavodu za hrvatski jezik u njihovu radu na *Dopunama Akademijinu Rječniku*, što je bio jedan od osnovnih zadataka projekta. Veći broj izrađenih konkordancija ostao je neobjavljen, ali ipak u Zavodu za lingvistiku pristupačan znanstvenim radnicima u njihovu radu.

Leksikografija

Sedamdesetih godina akademik Željko Bujas organizirao je *Englesko-hrvatski leksikografski projekt*, kojemu je zadatak bio stvaranje velike dvojezične datoteke za široku leksikografsku primjenu. Taj je zadatak opisao u radu *Kompjutersko-leksikografski pristup kompiliranju hrvatske sinonimije*, objavljen

u časopisu *Suvremena lingvistika*, 5-6, 1972. Tih je godina akademik Željko Bujas zamislio i konceptijski riješio plan rada na čestotnom rječniku hrvatskog jezika, koji bi se izradio na brižljivo prikupljenom, dakle visoko pouzdanom i reprezentativnom korpusu hrvatskih tekstova od predvidivo pet milijuna riječi.

Leksikografija je bila područje na kojem je akademik Željko Bujas dao najveći doprinos i kojemu je posvetio vrlo mnogo vremena i teškoga rada. Tu djelatnost započinje suradnjom na *Englesko-hrvatskom rječniku* Rudolfa Filipovića (1980.) i moderniziranjem Drvodelićevih englesko-hrvatskih i hrvatsko-engleskih rječnika. Drvodelićeve je rječnike prerađivao, dopunjavao i proširivao nekoliko puta, a zadnje, sedmo izdanje *Hrvatsko-engleskog rječnika* (920 str.), koje je tiskano 1996., temeljito je proširio i dotjerao.

Međutim, ono što je najznačajnije u leksikografskom radu akademika Željka Bujasa, jest njegova zamisao da izradi veliki hrvatsko-engleski enciklopedijski rječnik. Od toga rječnika pod naslovom *Hrvatsko ili srpsko-engleski enciklopedijski rječnik* izišle su dvije knjige, i to prva od A-J (1983.) i druga M-O (1989.) u nakladi Izdavačkog odjela Grafičkog zavoda Hrvatske. Taj je rječnik bio zamišljen kao višesveščani rječnik i na njemu je prof. Željko Bujas počeo raditi već godine 1967. Osobito je bio sretan kad mi je tumačio zašto je nazvao svoj hrvatsko-engleski rječnik enciklopedijskim. Ne po opsegu, već po tome što "sve ono što je iz neke struke ili znanstvene discipline ušlo u *Opću enciklopediju Leksikografskog zavoda* treba da uđe u takav rječnik." Izbor riječi za taj rječnik izvršen je u enciklopedijske svrhe i nosi obilježja enciklopedijske koncepcije. Taj je rječnik ostao rječnikom opće namjene, ali je poprimio i značajna obilježja enciklopedijskog pristupa. Enciklopedijski karakter građe ovoga rječnika produbljuje i dosljedno primjenjuje načelo da se uvrste ne samo stručni, tehnološki i znanstveni pojmovi, nego i potpojmovi. Uzimanjem u obzir i ovakve, sekundarne građe konačan broj enciklopedijskih jedinica u ovom je rječniku vjerojatno bar utrostručen. Enciklopedijska koncepcija vodi do uključenja vlastitih imena, biblijskih i mitoloških imena zbog svoje temeljne kulturne važnosti. Pored toga uvrštena su i glavna zemljopisna imena, a od povijesnih imena ulazi i širi izbor svih onih čiji engleski oblik odstupa od njihova hrvatskog ili izvornog oblika. Iz enciklopedijske koncepcije u ovom rječniku proizlaze sve ino-

vacije u izboru natuknica. Pored tih inovacija za ovaj su rječnik značajne i neke inovacije u leksikografskoj tehnici. To su prvenstveno tvorbene natuknice, raščlanjivanje glomaznih natuknica itd. itd. Akademik Bujas je zauzeo jasan stav prema američko-britanskim razlikama. Sama ta polarizacija dovoljno je poznata jezična činjenica, a obje su varijante tretirane ne samo u izgovoru već i u vokabularu, pa su precizno označeni briticizmi i amerikanizmi.

Nakon šest godina Željko Bujas objavio je drugi svezak (od M do O) toga rječnika, koji je po opsegu – broju strana – manji, a po broju obrađenih slova znatno manji od prvoga sveska. Koliko god smo žalili što nije mogao nastaviti rad na svome višesveščanom enciklopedijskom rječniku (planiranom u tri ili čak u četiri sveska), toliko više smo se obradovali kad smo saznali da je dovršio svoj jednosveščani *Veliki hrvatsko-engleski rječnik* na novim i drugačijim principima, ali čiji izlazak iz tiska on sam nije nažalost doživio. Izišao je kratko vrijeme iza njegove smrti zajedno s ranije dovršenim jednosveščanim *Velikim englesko-hrvatskim rječnikom* u izdanju Globusa.

Svoje umijeće leksikografa izgrađivao je godinama skupljajući tisuće i tisuće podataka iz američkih i engleskih novina i časopisa, za koje je tražio hrvatske ekvivalente. Svaki slobodni čas posvećivao je svojim karticama, na kojima je bilježio sve što je čuo ili u čitanju primijetio, a činilo mu se vrijednim da se registrira. Novi rječnik (*Veliki hrvatsko-engleski rječnik*) i prateći novi *Veliki englesko-hrvatski rječnik* pisani su s oslonom na njegovu opsežnu leksikografsku građu: hrvatsko-englesku datoteku od oko 210000 kartica.

Enciklopedijski hrvatsko-engleski rječnik po svojoj je koncepciji bio preopširan za jednosveščani rječnik (a usto je bio opterećen izvan jezičnom i činjeničnom građom), pa nije direktno služio u sastavljanju novog jednosveščanog priručnog rječnika – *Velikog hrvatsko-engleskog rječnika*. Osim toga bilo je nužno u novom rječniku (kako kaže akademik Bujas) uskladiti hrvatsku stranu rječnika s novim državnim ustrojem te uvesti novo upravno i vojno nazivlje. Pored toga trebalo je u rječnik uvesti i nove rezultate prirodnog razvoja vokabulara i frazeologije. Hrvatska strana rječnika trebala je objektivno svjedočiti i o današnjoj hrvatskoj jezičnoj svijesti, poglavito u njezinu stremljenju prema izvornom hrvatskom leksiku. Pored ovih teoretskih postavki akademik Željko Bujas je primijenio nekoliko važnih inovacija: l. tvorbene

natuknice, 2. raščlanjenje velikih natuknica po padežima, 3. civilizacijski komentar uz natuknice; 4. upozoravanje na lažne sličnosti (parove), 5. sustav obrazloženog međuupućivanja, i 6. sustav brojčanih indeksa nad tekstom. S tim inovacijama ovaj novi hrvatsko-engleski rječnik predstavlja značajan pomak u metodologiji dvojezične leksikografije. Pomak u metodologiji odnosi se osobito na prvu inovaciju, tj. na “tvorbene natuknice”. Ta se inovacija osniva na postupcima kontrastivne jezične analize, kojom se parovi jezika opisuju na osnovi i pomoću sustavnih sličnosti i sustavnih razlika u njihovim strukturama.

Zaključak

Osobito mi je drago da mogu svoje izlaganje o radu akademika Željka Bujasa završiti njegovim riječima, s kojima se duboko slažem, a koje je napisao u siječnju 1999. u Predgovoru *Velikom hrvatsko-engleskom rječniku*: “U današnje vrijeme kolektivne, redakcijske leksikografije, uz sveobuhvatnu kompjutorsku podršku, leksikografi individualci poput mene doista su ugrožena vrsta. Ipak, čast mi je (nastavlja akademik Bujas) što mogu dati vlastiti doprinos hrvatskoj četverostoljetnoj leksikografskoj predaji, neprekinutoj i vitalnoj upravo u najtežim razdobljima hrvatske povijesti.” Za taj njegov doprinos hrvatskoj leksikografiji i za obilne rezultate njegova rada u naprijed spomenutim područjima njegova istraživanja izražavam u ime svih nas, njegovih prijatelja, kolega i učenika, naše duboko priznanje sa željom da rezultati njegova rada budu svijetli primjeri koje će slijediti svi mlađi anglisti, amerikanisti, lingvisti i leksikografi. A u ime njegovih prijatelja i kolega, prisutnih i odsutnih, izražavam akademiku Željku Bujasu našu duboku zahvalnost za sve što je učinio, uz obećanje da ćemo ga zadržati u neizbrisivoj uspomeni, a za njegovo veliko djelo i njegovu neprolaznu vrijednost želimo reći akademiku Željku Bujasu i danas u ovoj prilici: *Hvala!*

Neka je slava akademiku Željku Bujasu!

Željko Bujas
UTEMELJITELJ
ZAGREBAČKE AMERIKANISTIKE

Pripala mi je dužnost i čast da govorim o profesoru Željku Bujasu kao amerikanistu.* Ako pogledamo njegovu znanstveno-stručnu biografiju, pada nam u oči – za ovo naše vrijeme superspecijalizacije – neobično široko polje talenata, interesa, znanja i djelovanja Željka Bujasa. Već je i unutar same lingvistike, kao što smo upravo čuli, pokazao vrlo velik raspon. Od ranih hrvatskih konkordanca, preko rječnika do – za moje današnje područje posebno važnog zanimanja – za “američki engleski”, već sama ta tri područja ukazuju na Željkovu svijest da su naše specifične, često *uske* struke višestruko vezane za hrvatsku i svjetsku kulturu. Konkordance hrvatskih pisaca i rječnici izravno su bitni za kroatistiku kao znanost, a njegov *sveukupni* znanstveni i nastavnički rad izravno je vezan za pojam kulture u najširem i najmodernijem smislu.

Upravo svijest o potrebi proučavanja kulture *definirane u najširem i najmodernijem smislu*, na mojoj ljestvici vrednovanja Željkova doprinosa američkim studijama, a možda i njegova sveukupnog doprinosa anglistici, kroatistici, amerikanistici i lingvistici došla bi na prvo mjesto.

Ako govorimo o Željkovu profesionalnom životu pojam *širine i neprestanog obnavljanja* proteže se na sâm njegov početak – na vrijeme kad sam u studentskim i ranim asistentskim danima prvo upoznala Željka – kad se bavio čak književnošću: preveo je Jamesovu Princezu Casamassimu i Herzoga Saula Bellowa i obradio koliko se sjećam sve jedinice o američkim piscima u

* Govor održan na komemoraciji na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

prvom izdanju leksikona Svjetski pisci. Ta širina i modernost poimanja kulture posebno je međutim *bljesnula u toku osamdesetih* – i obilježila *tu posljednju dekadu* Željкова boravka na Fakultetu – kad je obavio pionirski posao začetnika i utemeljitelja američkih studija u nas, prvo: kao modernog interdisciplinarnog znanstvenog područja i drugo: posve konkretno kao novog poslijediplomskog studija na zagrebačkom sveučilištu. Taj se studij odvijao šest predratnih godina od 1986. do 1992. i uključio tri generacije studenata, a nastava se odvijala a odvija se i danas uz pomoć kolega s drugih fakulteta bez kojih taj studij ne bi bio ni moguć, ni zamisliv.

Uz to što je na studij kao predavače doveo profesore sa europskih sveučilišta, planirao kolegije i brižno pratio njihovo odvijanje, a još brižnije pratio potrebe i želje studenata poslijediplomskog studija, Bujas je također cijelih deset godina vodio desetodnevne seminare američkih studija koji su uvedeni velikim dijelom zaslugom profesora Rudolfa Filipovića, a na kojima su predavali američki profesori sa University of Indiana i University of California Los Angeles, a uz njih uvijek i profesori Sveučilišta u Zagrebu.

Za poslijediplomske Američke studije uvedene na Zagrebačkom sveučilištu 1986. godine, Željko je napisao plan i program koji je uz neznatne izmjene ostao temeljem istog studija koji je obnovljen šk. god. 1997. Željkov je opis američkih studija primjer briljantne intelektualne jasnoće, ali i golemog znanja koje je on neprestano obnavljao – kao i vizionarskog uzleta, a upravo su to kvalitete koje bih željela istaći.

On te studije predstavlja kao “znanstveno kompleksan i u mnogočemu jedinstven fenomen američkog društva i kulture (koje) danas predstavlja ogromno, razgranato i samostalno područje akademskog izučavanja”, a obuhvaća pored književnosti i jezika “američku povijest (političku, socijalnu, kulturnu, intelektualnu, privrednu) politički sustav SAD, sociološku i kulturnoantropološku analizu američkog društva, povijest i ulogu religije u američkom društvu, američku kulturu (elitnu i pučku, specifične likovne i scenske umjetnosti i muziku), fenomen masmedija, film, socijalnu i kulturnu geografiju SAD, privredni sustav SAD, američki pravni sistem.

Predmet takvog studija bilo bi dakle, najkraće rečeno, znanstveno izučavanje SAD kao kompleksnog sociokulturnog fenomena putem interdisciplinarne analize i sinteze. Cilj studija bio bi osposobljavanje polaznika za samostalan istraživački, odnosno analitički, rad na tom području.

U strukturi postdiplomskih studija na ovom Sveučilištu, taj predloženi studij pruža novu mogućnost nastavljanja sljedećih dodiplomskih studija: anglistike, povijesti, komparativne književnosti, sociologije, etnologije, političkih znanosti, muzikologije, geografije (i drugih, uz posebno odobrenje). Znanja i metodologija interdisciplinarnog pristupa stečena na takvom studiju neposredno su primjenjiva u području novinarstva, televizije, radija, izdavaštva, kulture, diplomacije, turizma, prevodilaštva, nastave engleskog jezika, kao i znanstvenoistraživačkog i sveučilišnog nastavnog rada u svim gore navedenim (i drugim) znanstvenim područjima, a posebno njihovim kreativnim i novim interdisciplinarnim kombinacijama.

Profesor Željko Bujas imao je dakle mnogo komplementarnih ponekad iznenađujuće različitih profesionalno/znanstvenih interesa i područja djelovanja. I njegova je osobna intelektualno-emotivna ličnost bila neočekivano slojevita, puna iznenađenja. U javnom i profesionalnom nastupu Željko je bio ozbiljan, suzdržan, precizan, distanciran, pomalo ironičan, uvijek i u svakom momentu gospodin, obdaren velikom samodisciplinom. To je međutim bio vršak onog famoznog ledenjaka kojim se Ernest Hemingway poslužio kao metaforom za svoje djelo. Taj vršak koji izviruje reprezentativan je, *nije bio maska*, ali ključ za njegovo razumijevanje leži u onih drugih mislim devet desetina koje ostaju skrivene. Ispod reprezentativne površine znanstvenika, administratora, člana Akademije znanosti i umjetnosti, voditelja projekata, autora rječnika i rasprava, kolege i nastavnika ležalo je veliko, raznoliko i ponekad začudno, pa i kontradiktorno bogatstvo Željko-va uma i temperamenta, njegovih emocija i istraživačke znatiželje, zanosa s kojim je predlagao nove zamisli, predanosti poslu, ali u prvom redu nerutinskom poslu kojim je bio obuzet (neki su interesi bili velike konstante, npr. rječnici, ali su se mnogi mijenjali u skladu s razvojem znanosti ali i s nužnošću njegovih *unutarnjih imperativa*). Željko je u svom poslu uvijek bio nadahnut nekim idealnim ciljem, intelektualno čistim, podvrgnutim strogoj samokritici. U tome je bio zahtjevan i nepotkupljiv, nije prihvaćao kompromise, a iznad svega nije prihvaćao osrednjost, drugorazrednost, derivativnost i dosadu. Pritom je ponekad bio tvrdoglav, djetinje i kreativno zaigran, čak utopijski nerazuman. Sa Željkom nije uvijek bilo jednostavno, ali *nikad nije bilo dosadno*. On zapravo nije volio institucije i njihovu polaganu mašineriju, kao ni

njihovo, nažalost isuviše često, prihvaćanje osrednjosti. U želji za inovacijama i modernizacijom posljednjih godina na Fakultetu više nije bio zadovoljan. Osnivanje američkih studija bilo je između ostalog i Željkov izazov onom što je on držao zastarjelim i učmalim u našim sveučilišnim institucijama. Svakako je potrebno reći, čak naglasiti, da je mnoge svoje nove ideje s velikim uspjehom proveo i u svojim dodiplomskim kolegijima koji su bili neobično popularni, iznad svega u svom kolegiju Američki engleski i Američko društvo. Radeći sa studentima i za studente, Bujas je otkrivao najtopliji, najprisniji dio sebe: Željko je volio djecu (to znam iz njegovih rijetkih, ali zgodnih susreta s mojim unucima). Bio je krajnje odan i lojalan životni suputnik svojoj supruzi Suniti kojoj se svi pridružujemo u njezinoj žalosti. Sigurna sam da joj se u njezinoj žalosti pridružuju i njegovi studenti s kojima je nesebično dijelio svoje veliko znanje i koji su u njegovim kolegijima otkrivali životnost i uzbuđenje novih otvaranja filologije i teorije prema često oslobađajuće nekonvencionalnim kulturološkim interdisciplinarnim idejama i gledanjima.

U nastavničkoj sobi, koju smo dijelili dugi niz godina, i dalje sam se družila s njim u mislima i osluškivala njegovu nazočnost u mnogim sjećanjima na naš zajednički rad. Jednog sam dana tako naišla na dva debela svežnja diplomskih radnji napisanih za njega u okviru njegova kolegija *Američko društvo* 1989. i 1990. godine. Listajući te radnje osjetila sam kako iz njihovih zanimljivih i potpuno nekonvencionalnih tema izbija osvježavajuća živost Željkova duha, a iz njihovih tekstova radost cijele jedne generacije studenata nadahnute Željkovim novim pristupom studiju anglistike/amerikanistike, njegovom neiscrpnom invencijom i upravo začudnim znanjem o Sjedinjenim Američkim Državama.

Ovdje gotovo nasumce navodim naslove nekih radnji: *Usporedba Thesaurusa američkog slanga i Rječnika šatrovačkog jezika Tomislava Sabljaka; Iskustva jedne američke majke i kućanice u Velikoj Britaniji; Mormonska crkva u Jugoslaviji; Vjerske sekte u SAD i Jugoslaviji; Sjevernoamerička materijalna kultura vrtlarstva; Duh Sedamdesetih i Osamdesetih u glazbi Brucea Springsteena; U College Station (Texas) kao djevojka au pair; Povijesna ikonografija na američkim i našim kovanicama; Mali oglasi u novinama Washington Post i Večernji list; Rad s djecom u američkom ljetnom kampu; Revije pop glazbe kod nas i u SAD-u; Život na američkom collegeu – kulturne razlike; Zanimanje disc*

jockey; Američko vjenčanje; Američki filmovi u zagrebačkim kinima devedesetih godina...

Čitatelju simbolički pružam taj buket složen od tema i sadržaja koje je Željko uzgojio i ubrao zajedno sa svojim studentima. Neka ih taj buket podsjeti da Bujas nije bio samo ugledni znanstvenik, profesor i akademik. Njegov je posao za njega bio i predmet strasti, i poticaj njegovu znanstvenom Erosu, i ludička gesta, po kojima ćemo pamtiti njegovu izvanserijsku, briljantnu i izuzetnu ličnost.

ŽELJKO BUJAS

**Kronološki popis objavljenih radova
1951. – 1999.**

1951.

1. Novela »Pas« Williama Faulknera (prijevod s engleskog i bilješka), *Studentski list*, br. 29 i 30, Zagreb, 1951.

1952.

2. »Suvremena američka poezija« *Studentski list*, br. 1, Zagreb, 1952.
3. Novela »Izdajničko srce« E. A. Poa (prijevod s engleskog), *Novela*, br. 2, Zagreb, 1952.
4. Novela »Prognanici iz Poker Flata« Breta Hartea (prijevod s engleskog), *Novela*, br. 18, Zagreb, 1952.
5. Pjesma »Žena riječnog trgovca« Li-Poa (u prijevodu Ezre Pounda) (prijevod s engleskog i bilješka), *Studentski list*, br. 17, Zagreb, 1952.
6. Pjesma »Izvan mojih bambusovih zavjesa« Li-Jua (u prijevodu Georgea Yeha) (prijevod s engleskog i bilješka), *Studentski list*, br. 17, Zagreb, 1952.

1956.

7. Pripovijest »Upravitelj južne vazalne države« Li-Kung-Coa (prijevod s engleskog i bilješka), *Republika*, br. 3, Zagreb, 1956.
8. Članci iz engleske i američke književnosti za 1. izdanje *Enciklopedije Leksikografskog zavoda*: slova A, B, C (uz ostale) i E, F, G, M, V, W (samostalno). Ukupno oko 130 pojmova. Predano 1956.

1957.

9. »H. L. Mencken – jedna nezapažena smrt« *Izraz*, br. 4, Sarajevo, 1957.

1958.

10. Roman *Princeza Casamassima* Henryja Jamesa (prijevod s engleskog i pogovor), Zora, Zagreb, 1958., 557 str.
11. »Doslovno prevođenje s engleskog« *Jezik*, br. 1, Zagreb, 1957./58., str. 29-31.
12. »Petrolej ili nafta?« *Jezik*, br. 2, Zagreb, 1957./58., str. 57-58.
13. »Označivanje izgovora stranih imena u štampi«, *Jezik*, br. 2, Zagreb, 1957./58., str. 60-62.
14. »Utjecaj engleskih atributa« *Jezik*, br. 2, Zagreb, 1957./58., str. 62-63.
15. »Deterđent ili detergent?« *Jezik*, br. 2, Zagreb, 1957./58., str. 58-59.
16. »Prevođenje engleskih onomatopeja« *Jezik*, br. 3, Zagreb, 1957./58., str. 92-93.

1959.

17. *Iz suvremene američke proze*, antologija, Školska knjiga, Zagreb, 1959., 149 str.
18. Redakcija prijevoda romana »Starac i more« Ernesta Hemingwaya (prev. Barbara Lojen) u istoj antologiji (v. 16).
19. *Novela* »Johnny Medvjed« Johna Steinbecka (prijevod s engleskog), ib. (v. 17)
20. *Novela* »Divlje cvijeće«, Erskina Caldwell (prijevod s engleskog), ib. (v. 17)
21. *Novela* »Ujak Hosrov« Williama Saroyana (prijevod s engleskog), ib. (v. 17)
22. *Novela* »Petar II« Irwina Shawa (prijevod s engleskog), ib. (v. 17)
23. »O suvremenoj američkoj prozi«, predgovor istoj antologiji (v. 17), str. 5-13.
24. »Strojno prevođenje u SAD i Engleskoj od 1946. do 1954.« *Naše teme*, br. 6, Zagreb, 1959., str. 198-212.

1960.

25. »Kako ne treba prevoditi filmove« *Telegram*, br. 16, Zagreb, 1960.
26. »Da završimo polemiku o prevođenju filmova« *Telegram*, br. 22, Zagreb, 1960.
27. »Ovo Hemingway nije zaslužio« *Telegram*, br. 24, Zagreb, 1960.

1961.

28. Pjesma »Mora za buduća pokoljenja« Stephena Vincenta Benéta (prijevod s engleskog i bilješka), *Republika*, br. 10, Zagreb, 1961.
29. »Rječnik kakav trebamo« *Telegram*, br. 63, Zagreb, 1961.
30. Dvadeset i sedam članaka o američkim piscima u književnom leksikonu *Strani pisci*, Školska knjiga, Zagreb, 1961.

1962.

31. Dean Stoddard Worth: »Transformaciona analiza ruskih instrumentalnih konstrukcija« (Word, br. 2-3, New York, 1958), (Prikaz) *Suvremena lingvistika*, br. 1, Zagreb, 1962., str 1-11.
32. Stručna redakcija, proširivanje i pripremanje za štampu 2. izdanja *Englesko-hrvatskosrpskog rječnika* Milana Drvodelića, Školska knjiga, Zagreb, 1962., 1104 str.

1963.

33. »Začarani krug nafte u engleskom i našem jeziku« *Lingvist*, br. 1, Zagreb, 1963., str. 11-14.
34. »O automobilima – na engleskom« *Lingvist*, br. 3, Zagreb, 1963., str. 9-10.

35. Knjiga *Ekonomika školskog obrazovanja* Johna F. Vaizeya, umnožena za potrebe Zavoda za unapređenje školstva NRH (prijevod s engleskog), Zagreb, 1963.

1964.

36. Redakcija prijevoda romana »Starac i more« (v. 18), sada u zbirci *Ernest Hemingway: Novele, Znanje*, Zagreb, 1964.

1965.

37. Stručna recenzija i dopuna *Rječnika engleskih pedagoških termina* E. Aranjoš, D. Frankovića i V. Mužića, Zavod za unapređenje osnovnog obrazovanja SRH, Zagreb, 1965., umnoženo, 103 str.
38. Novela »Pokus doktora Heideggera« Nathaniela Hawthornea (prijevod s engleskog) u zbirci *Madež u obliku ruke*, Matica hrvatska, Zagreb, 1965., str. 38-48.
39. Novela »Wakefield« Nathaniela Hawthornea (prijevod s engleskog) ibidem (v. 38) 49-58.
40. Redakcija prijevoda s engleskog drame *Tko se boji Virginije Woolf* Edwarda Albeea (prev. Ileana Ćurčić), praizvedba u HNK u Zagrebu 6. 12. 1965.

1966.

41. »Croatian Equivalents of 'off-Collocations« *SRAZ*, br. 21-22, Zagreb, 1966., str. 155-160.
42. »Homografski tipovi u engleskom« *Filološki pregled*, I-IV, Beograd, 1966., str. 33-43.
43. Roman *Herzog* Saula Bellowa (prijevod s engleskog), Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1966, 410 str.
44. Knjiga *Hrvatska suvremena književnost (1945.-1965.)* Miroslava Vaupotića (prijevod na engleski) PEN Klub, Zagreb, 1966., 201 str.

1967.

45. »Concordancing as a Method in Contrastive Analysis« *SRAZ*, br. 23, Zagreb, 1967., str. 49-62.
46. Knjiga *Stari svijet (od 500. pr.n.e. do početka nove ere)* Luigija Paretija (prijevod s engleskog), Naprijed, Zagreb, 1967., 430 str.
47. Roman Jakobson: »Glasovne osobenosti koje povezuju jidiš s njegovom slaven-skom okolinom (R. J. *Selected Writings*, Mouton, 1962, str. 402-412) (prikaz) *Suvremena lingvistika*, br. 4, Zagreb, 1967., str. 187-192.

1968.

48. Dvadeset i sedam pretežno prerađenih članaka u 2. izdanju leksikona *Strani pisci*, Školska knjiga, Zagreb, 1968., (v. 30).
49. »Etimološke proporcije engleskog vokabulara. Analize i analizatori« *Filološki pre-gled*, I-II, Beograd, 1968., str. 71-98.
50. »Frequency Lists as Aids in Analysing the Etymological Composition of English« *SRAZ*, br. 25-26, Zagreb, 1968., str. 129-148.
51. U *Antologiji suvjetske ljubavne poezije* Nikole Milićevića, Matica hrvatska, Zagreb, 1968. (prijevod s engleskog pjesama): »Neću te voljeti više« Sare Teasdale (str. 65), »Svađa« Conrada Aikena (str. 370), »Kad zaboraviš nedjelju« Gwendolyn Brooke i već objavljena (v. 5) »Žena riječnog trgovca« (str. 64).
52. »Ljepotice više nema« Li-Poa (prijevod s ruskog); ib. (v. 51, str. 65).

1969.

53. »Primjena kompjutera i fleksorajtera u radu na projektu 'Kontrastivna analiza hrvatsko-srpskog i engleskog jezika'« *Prilozi i građa*, br. 1, publikacije Projekta, Zagreb, 1969., str. 35-59.
54. »A Brief Outline of Planned Work on Derivation« *Reports*, br. 1, publikacije Proje-
kta, Zagreb, 1969., str. 26-30.
55. »Computers in the Yugoslav Serbo-Croat: English Contrastive Analysis Project« *ITL*, br. 5, Leuven (Belgija), 1969., str. 35-52.
56. »First Croatian Literary Texts Computer-Processed« *BIT*, br. 5-6, Zagreb, 1969.,
str. 135-138.
57. Knjiga *Hebrejski mitovi* Roberta Gravesa i Raphaela Pataia (prijevod s engleskog)
Naprijed, Zagreb, 1969., 327 str.

1970.

58. »Derivation in Serbo-Croatian and English« *Reports*, br. 2, publikacije Projekta,
Zagreb, 1970., str. 1-9, (v. 71).
59. »Composition in Serbo-Croatian and English« *Reports*, br. 3, publikacije Proje-
kta, Zagreb, 1970., str. 1-12.
60. Redakcija i dopuna (3. izdanja) *Englesko-hrvatskosrpskog rječnika* Milana
Drvodelića, Školska knjiga, Zagreb, 1970., 1198 str.
61. »Chronological and Area Survey of Foreign Element in the English Vocabulary«
SRAZ, br. 29-32, Zagreb, 1970.-1971., str. 131-188.

1971.

62. »Gundulićev 'Osman' u kompjuteru« *Vjesnik*, Zagreb, 18. 11. 1971., str. 10.

1972.

63. »A Contrastive-Analysis Evaluation of Conversion in English and Serbo-Croatian« *Reports*, br. 6, Zagreb, 1972., str. 41-55.
64. »A 'Time' Magazine Vocabulary Study« *SRAZ*, br. 33-36, Zagreb, 1972.-1973., str. 579-594.
65. »Kompjutersko-leksikografski pristup kompiliranju hrvatske sinonimije« *Suvremena lingvistika*, br. 5-6, Zagreb, 1972., str. 19-26.
66. Roman *Pomračenje o podne* Arthura Koestlera (prijevod s engleskog), Liber, Zagreb, 1972., 223 str.

1973.

67. »Zašto isključivo britanski engleski?« *Strani jezici*, br. 2, Zagreb, 1973., str. 130-135.
68. »Demonstratives in Serbo-Croat to English Translational Conversion« *Reports*, br. 8, Zagreb, 1973., str. 21-51.
69. »Kompjuterska konkordanca Gundulićeva 'Osmana'« *Filologija*, br. 7, Zagreb, 1973., str. 35-59.
70. Dopuna 4. izdanja *Englesko-hrvatskog ili srpskog rječnika* Milana Drvodelića, Školska knjiga, Zagreb, 1973., 1191 str.
71. »Derivation in Serbo-Croatian and English (v. 58), pretiskano u »Trends in kontrastiver Linguistik I« uredio H. Raabe, Institut für Deutsche Sprache, *Forschungsberichte*, sv. 16, Mannheim, 1974., str. 129-137.
72. »Što je i što znači kompjuterska konkordanca Gundulićevog 'Osmana'« *Jezik*, br. 5, Zagreb, 1973.-1974., str. 147-155.
73. »Provjera djelotvornosti dvojezičnog rječnika na aktualnom suvremenom tekstu« *Filološki pregled*, I-IV, Beograd, 1973., str. 87-96.

1974.

74. »U srž Maruliću i Gunduliću – kompjuterom« *Večernji list*, Zagreb, 9. i 10. 11. 1974., str. 11.
75. »A Manual Conversion Procedure in Bilingual (Croatian-English) Lexicography« *SRAZ*, br. 37, Zagreb, 1974., str. 187-203.

1975.

76. »Kompjuteri i jezična istraživanja« *Treći program*, Radio Beograd, proljeće 1975., str. 450-458.
77. »Osnovne izgovorne razlike između britanskog i američkog engleskog« *Strani jezici*, br. 3, Zagreb, 1975., str. 191-197.
78. »On Translational Conversion in English-Serbo-Croat Contrastive Analysis« *YSCECP Studies*, br. 6, Zagreb, 1975., str. 139-147.
79. »Computers in the Yugoslav Serbo-Croatian: English Contrastive Project« *Bilten Instituta za lingvistiku*, br. 1, Zagreb, 1975., str. 44-58.
80. »Zašto i kako je nastala kompjutorska konkordanca Marulićevih književnih djela« *Čakavska rič*, sv. 2, Split, 1975., str. 31-39.
81. »Kompjutorska konkordancija Gundulićeva 'Osmana', prva hrvatska konkordancija« predgovor knjizi *Ivan Gundulić: 'Osman', kompjutorska konkordancija*, Liber, Zagreb, 1975., V-XII.
82. Knjiga Ivan Gundulić: *'Osman; kompjutorska konkordancija* (priredio Ž. Bujas), Liber, Zagreb, 1975., V-XII + 939 str.
83. »Testing the Performance of a Bilingual Dictionary on Topical Current Texts« *SRAZ*, br. 39, Zagreb, 1975., str. 193-204, engleska verzija rada br. 73.

1976.

84. »'Razvod istarski' na kompjutorski način« (s M. Mogušem) *Vjesnik*, Zagreb, 3. 2. 1976., str. 12.
85. Predgovor knjizi *Kompjutorska konkordancija 'Razvoda istarskoga'* (s M. Mogušem), Institut za lingvistiku, Zagreb, 1976., X-XVIII.
86. *Kompjutorska konkordancija »Razvoda istarskoga«*, Institut za lingvistiku, Zagreb, 1976., X-XVIII + 383 str.
87. »O vokabularskim razlikama između britanskog i američkog engleskog« *Strani jezici*, br. 1-2, Zagreb, 1976., str. 8-16.
88. »An Analysis of the Etymological Makeup of the English Core Vocabulary« *SRAZ*, br. 41-42, Zagreb, 1976., str. 25-42.

1977.

89. Novela »Pseto« Williama Faulknera, u: *Pripovijetke Williama Faulknera* (prijevod s engleskog), Globus, Zagreb, 1977., str. 195-207. (Ranije objavljeno u Studentskom listu, v. 1).

1978.

90. Dopuna 5. izdanja *Englesko-hrvatskog ili srpskog rječnika* Milana Drvodelića, Školska knjiga, Zagreb, 1978., 880 str.
91. Prerada 4. izdanja *Hrvatsko ili srpsko-engleskog rječnika* Milana Drvodelića, Školska knjiga, Zagreb, 1978., 847 str.
92. Roman *Herzog* Saula Bellowa (prijevod s engleskog), Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1978., 337 str. (Ranije objavljeno u izdanju Nakladnog zavoda Matice hrvatske, v. 43).

1980.

93. Predgovor knjizi *Kompjutorska konkordancija Marulićevih djela* (s M. Mogušem), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1980., VII- XIX.
94. *Kompjutorska konkordancija Marulićevih djela* (priredili M. Moguš i Ž. Bujas), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1980., VII-XIX + 708.
95. Revizija dijela (slova G, N, T-Z) *Englesko-hrvatskog ili srpskog rječnika* grupe autora (ur. R. Filipović), Školska knjiga, Zagreb, 1980., 1436 str.
96. »Lexicography and Ethnicity« (Dictionary Needs of Croatian Ethnic / Immigrants in the US), *SRAZ*, XXV, br. I-2, Zagreb, 1980., str. 19-28.
97. »Stvaranje dvojezične leksikografske datoteke ručnim preokretanjem i njezino vrednovanje« *Filologija*, br. 10, Zagreb, 1980/81., str. 199-212.

1981.

98. Predgovor knjizi *Kompjutorska konkordancija Karnarutićevih djela* (s M. Mogušem), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1981., IX-XX.
99. *Kompjutorska konkordancija Karnarutićevih djela* (priredili M. Moguš i Ž. Bujas), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1981., IX-XX + 319.
100. »O mogućnostima kompjutorske obrade dijalekatskih podataka« (s M. Mogušem), *Hrvatski dijalektološki zbornik JAZU*, knj. 5, Zagreb, 1981., str. 19-22.
101. Šesto (popravljen) izdanje *Englesko-hrvatskog ili srpskog rječnika* Milana Drvodelića (preradio Ž. Bujas), Školska knjiga, Zagreb, 1981., 880 str.

1982.

102. Predgovor knjizi *Kompjutorska konkordancija »Balada Petrice Kerempuha«* (s M. Mogušem), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1982., IX-XVI.

103. Knjiga *Kompjutorska koncordancija »Balada Petrice Kerempuha«* (priredili M. Moguš i Ž. Bujas), Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1982., IX-XVI + 310.
 104. Peto (popravljen) izdanje *Hrvatsko ili srpsko-engleskog rječnika* Milana Drvodelića (preradio Ž. Bujas), Školska knjiga, Zagreb, 1982., 847 str.
 105. »Dictionary of American Society and Civilization: Scope and Issue« *SRAZ*, XXVII, br. 1-2, Zagreb, 1982., str. 79-92.
- 1983.
106. Roman *Pomračenje o podne* Arthura Koestlera (v. 66) u dramskoj izvedbi *Pomračenje*, praezvedba 21. 1. 1983. (prievod s engleskog), Teatar Itd, Zagreb.
 107. *Hrvatsko ili srpsko-engleski enciklopedijski rječnik* (1. sv.), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1983., VII-XVIII + 665 str.
 108. Predgovor za *Hrvatsko ili srpsko-engleski enciklopedijski rječnik*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1983., VII-IX.
 109. Hrvatski dio osmojezičnog rječnika *Capitol's Concise Dictionary* (sa Sunitom Bujas), Spektar, Zagreb, 1983., 1188 str.
 110. »The Sixties Words« *SRAZ*, XXVIII, br. 1-2, Zagreb, 1983., str. 77-85.
- 1986.
111. »A Contrastive Analysis of Prefixation in English and Serbo-Croatian« u: *Chapters in Serbo-Croatian English Contrastive Grammar* (ur. R. Filipović), Institut za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 1985., str. 493-528; i u: *SRAZ*, XXIX-XXX, Zagreb, 1986., str. 5-30.
 112. »O središnjoj jezgri američkoengleskog vokabulara« *Filologija*, br. 14, Zagreb, 1986., str. 69-76.
 113. »Lexicalizing the Concept of Sentimentality« *SRAZ*, XXXI-XXXII, Zagreb, 1986/87., str. 129-136.
 114. »Census as Self – Definition in America« *SRAZ*, XXXI-XXXII, Zagreb, 1986/87., str. 209-218.
- 1988.
115. »Cultural-Anthropological Relevance of Word Frequency Parameters (American vs. British English)« *SRAZ*, XXXIII, Zagreb, 1988., str. 45-54.
 116. »Neka svojstva čestotnog ustrojstva hrvatskog leksika« *Filologija*, br. 16, Zagreb, 1988., str. 53-62.

1989.

117. *Hrvatsko ili srpsko-engleski enciklopedijski rječnik* (2. sv.), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989., VIII-XXVI + 439 str.
118. Predgovor za *Hrvatsko ili srpsko-engleski enciklopedijski rječnik* (2. sv.), Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989., str. VIII-XXVI.
119. »Kontrastivni pristup u dvojezičnoj (hrvatsko-engleskoj) leksikografiji« *Rad JAZU*, knj. 427, Zagreb, 1989., str. 1-50.
120. »Leksik tiska i hrvatska lijeva strana« *Filologija*, br. 17, Zagreb, 1989., str. 55-67.

1990.

121. »Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo-razvoj-značenje«, Rudolfa Filipovića (*Djela JAZU*, knj. 70, Zagreb, 1990., 336 str.) (prikaz knjige) *Vijesti JAZU*, br. 25, Zagreb, 1990., str. 54-59.
122. »The American Eighties Literacy« *SRAZ*, XXXV, Zagreb, 1990., str. 139-150.
123. »Mi smo bolesno društvo« *Globus*, 13. 12. 1990., Zagreb, str. 8.

1991.

124. »O pogibiji glagola 'poginuti'« *Jezik*, br. 5, Zagreb, 1991., str. 154.

1999.

125. *Veliki hrvatsko-engleski rječnik*, Nakladni zavod Globus, (1691 str.)
126. *Veliki englesko-hrvatski rječnik*, Nakladni zavod Globus, (1526 str.)

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA

SVEZAK 110

ŽELJKO BUJAS

1928. – 1999.

IZDAVAČ

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

ZA IZDAVAČA

ANDRIJA KAŠTELAN

TEHNIČKI UREDNIK

RANKO MUHEK

NAKLADA

400 PRIMJERAKA

TISAK

INTERGRAFIKA

ISBN 953-154-588-X

ISSN 1330-0865

ISBN 953-154-588-X

9 789531 545884